

Sygn. akt I PK 171/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 4 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z powództwa Jana K.

przeciwko PGE Kopalni Węgla Brunatnego BEŁCHATÓW SA

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 maja 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 marca 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do
ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

W pozwie z dnia 30 lipca 2009 r. skierowanym przeciwko PGE Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” Spółce Akcyjnej powód Jan K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 22.724,00 zł z ustawowymi z odsetkami od dnia wniesienia pozwu z tytułu odszkodowania za otrzymywanie zaniżonej emerytury z uwagi na niewłaściwe zakwalifikowanie pracy górniczej i wystawienie nieprawidłowego świadectwa pracy.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy - Sąd Pracy wyrokiem z dnia 7 grudnia 2009 r. zasądził od pozwanej PGE Kopalni Węgla Spółki Akcyjnej na rzecz powoda kwotę 12.471,03 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 sierpnia 2009 r. do dnia zapłaty, w pozostałej części oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił, że Jan K. był pracownikiem Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” Spółki Akcyjnej w okresie od 7 lutego 1978 r. do 31 grudnia 2005 r. W czasie zatrudnienia pracował na stanowiskach: ślusarz, spawacz i górnik eksploatacji taśmociągów.

Stosunek pracy łączący powoda z pozwanym pracodawcą został rozwiązany za porozumieniem stron. Od rozwiązania stosunku pracy Jan K. pobiera emeryturę. Przy obliczaniu wysokości emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił dane dotyczące pracy górniczej zawarte w wystawionych przez pozwaną Spółkę świadectwach w tym zaliczył powodowi okres pracy górniczej z przelicznikiem 1,2 “w ilości 313”.

W dniu 25 marca 2008 r. Jan K. złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o ponowne przeliczenie emerytury z uwzględnieniem przelicznika 1,8. Decyzją z 1 kwietnia 2008 r. ZUS odmówił przyznania emerytury według przelicznika 1,8. Powód odwołał się od tej decyzji. ZUS zmienił swoje dotychczasowe stanowisko decyzją z 14 października 2008 r. i przeliczył powodowi okres jego zatrudnienia w wymiarze 258 miesięcy według współczynnika 1,8 i okres 55 miesięcy według współczynnika 1,2. Sąd Rejonowy ustalił, że emerytura powoda za okres od stycznia 2006 r. do 29 lutego 2008 r. została obniżona o kwotę 12.471,03 zł netto.

Zdaniem Sądu Rejonowego, powód wykazał, iż poniósł szkodę w postaci obniżonej wysokości emerytury w związku z wystawieniem przez pracodawcę świadectwa pracy górniczej i świadectwa pracy, zawierających nieprawidłowe informacje o charakterze wykonywanej przez powoda (zakwalifikowanej z przelicznikiem 1,2) pracy górniczej, które stały się podstawą do ustalenia wysokości emerytury przez organ rentowy.

Sąd Rejonowy powołując art. 97 k.p. oraz art 125a ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2004 r., Nr 38, poz. 353 ze zm.) podniósł iż do obowiązków pracodawcy (płatnika składek) należy prawidłowe wystawienie dokumentów potwierdzających pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, okresów pracy górniczej oraz okresów pracy na kolei. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że żaden przepis nie nakłada na organ rentowy obowiązku kontrolowania zgodności danych zawartych w świadectwie pracy z danymi zawartymi w znajdującej się w posiadaniu pracodawcy dokumentacji związanej z wykonywaniem pracy górniczej.

Wskazując na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Rejonowy uznał, że przepis art. 471 k.c. stanowi podstawę dochodzenia przez pracowników roszczeń odszkodowawczych od pracodawców z tytułu otrzymania niższego świadczenia emerytalnego wskutek nienależytego wykonania zobowiązania przez pracodawcę. Pozwany pracodawca nienależycie wykonał obowiązki związane z wydaniem powodowi świadectwa pracy oraz świadectwa pracy górniczej. Sąd Rejonowy rozważając zarzut przedawnienia, nie uznał go za zasadny i podkreślił, że art. 291 § 1 k.p. nie wymienia roszczeń związanych ze stosunkiem pracy, do których należy roszczenie zgłoszone przez powoda. Pojęcie "sprawy z zakresu prawa pracy" jest przedmiotowo szersze od pojęcia "sprawy ze stosunku pracy", obejmuje ono również sprawy związane ze stosunkiem pracy, ale niebędące roszczeniem ze stosunku pracy. Odpowiedzialność z tytułu otrzymywania niższego świadczenia emerytalnego w następstwie niewłaściwego wykonania obowiązków przez pracodawcę jest odpowiedzialnością na podstawie art. 471 k.c. Sąd pierwszej instancji uznał, że podstawa prawna roszczenia majątkowego określa termin jego przedawnienia.

Powyższy wyrok został w całości zaskarżony apelacją wniesioną przez pozwaną.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 9 marca 2010 r. oddalił apelację.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd Rejonowy zasadnie przyjął, iż w przedmiotowej sprawie pozwany pracodawca ponosi odpowiedzialność opartą na art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. z tytułu wystawienia wadliwego świadectwa pracy. Skoro przepisy nakładają na pracodawcę obowiązek wydania pracownikowi właściwego (kompletnego) świadectwa pracy, a o jego kompletności decyduje m.in. zamieszczenie w jego treści informacji niezbędnych do ustalenia uprawnień z ubezpieczenia społecznego, to naruszenie przez pracodawcę tego obowiązku i wyrządzenie szkody wywołanej brakiem informacji lub podaniem informacji błędnych rodzi po stronie pracodawcy odpowiedzialność odszkodowawczą.

Sąd Okręgowy uznał także za słuszne stanowisko Sądu pierwszej instancji, że nie jest dopuszczalne obciążanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych skutkami błędów innych instytucji, w szczególności zakładów pracy (pracodawców), którzy nienależycie wykonali swoje obowiązki. Organ rentowy nie ma obowiązku kontrolowania zgodności danych zawartych w świadectwie pracy z danymi zawartymi w znajdującej się u pracodawcy dokumentacji związanej z wykonywaniem pracy górniczej.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, Sąd Okręgowy uznał, że do przedawnienia roszczeń powoda mają zastosowanie przepisy ogólne kodeksu cywilnego (art. 117 - 125 k.c.) jako konsekwencja odpowiedzialności pracodawcy na podstawie art. 471 k.c. Powyższej konstatacji w ocenie Sądu drugiej instancji nie zmienia okoliczność, iż sprawy z powództwa pracownika (byłego pracownika) przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) o odszkodowanie z tytułu wystawienia nieprawidłowego świadectwa pracy są sprawami z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c., jako sprawy o roszczenia związane ze stosunkiem pracy. Słusznie, zdaniem Sądu Okręgowego, podniósł Sąd pierwszej instancji, iż pojęcie "sprawy z zakresu prawa pracy" jest przedmiotowo szersze od pojęcia "sprawy ze stosunku pracy" i obejmuje ono również sprawy związane ze stosunkiem pracy, ale niebędące roszczeniami ze stosunku pracy. Tym samym Sąd

pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że do roszczenia zgłoszonego przez powoda ma zastosowanie 10-letni okres przedawnienia, z art. 118 k.c. a nie ma racji pozwany podnosząc zarzut niezastosowania art. 291 § 1 k.p. Przepis ten nie wymienia roszczeń związanych ze stosunkiem pracy a jedynie roszczenia ze stosunku pracy.

Wyrok ten strona pozwana zaskarżyła w całości skargą kasacyjną, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcie o kosztach w sprawie kasacyjnej ewentualnie o jego uchylenie w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa, a ponadto o zasądzenie od powoda na rzecz skarżącego kosztów procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenia prawa materialnego przez: niewłaściwe zastosowanie art. 6 k.c. w związku z art. 471 k.c. - poprzez przyjęcie, że powód wykazał, iż skarżący nienależycie wykonał swoje zobowiązanie wydając mu świadectwo pracy nieuwzględniające pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym, a także poprzez przyjęcie, że powód wykazał istnienie adekwatnego związku przyczynowego między wydaniem mu takiego świadectwa a szkodą; niewłaściwe zastosowanie art. 471 k.c. - poprzez przyjęcie, że skarżący, wydając świadectwo pracy górniczej z określeniem stanowisk pracy zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), w sposób nienależyty wykonał swoje zobowiązanie, a także przyjęcie, iż uczynił to w sposób zawiniony; niewłaściwe zastosowanie art. 471 k.c. w związku z art. 361 § 1 k.c. - poprzez przyjęcie istnienia adekwatnego związku przyczynowego między wydaniem przez skarżącego świadectwa pracy górniczej nieuwzględniającego pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym a poniesioną przez pracownika szkodą w postaci zaniżenia świadczeń emerytalnych w sytuacji występowania innej okoliczności pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą, a polegającej na zwłoce powoda w dochodzeniu emerytury w wymiarze półtorakrotnym spowodowanej brakiem należytej staranności ze strony powoda; niewłaściwe

zastosowanie art. 365 § 1 k.p.c. - poprzez przyjęcie, że prawomocnym orzeczeniem sądu wydanym w innym postępowaniu, którego stroną nie był skarżący, związany jest także sąd drugiej instancji; niezastosowanie art. 362 k.c. w związku z art. 471 k.c. - poprzez nieuwzględnienie przyczynienia się powoda do szkody przez brak należytej staranności przy składaniu wniosku o emeryturę, zwłokę w złożeniu przez powoda wniosku o przeliczenie świadczenia, a także przez brak odwołania się od decyzji organu rentowego ustalającej wymiar emerytury wskutek wyroku sądowego; niewłaściwe zastosowanie art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS - przez przyjęcie, że ZUS nie ponosi żadnej odpowiedzialności za wydanie błędnej decyzji; błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 291 § 1 k.p. w związku z art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. - poprzez przyjęcie, że roszczenie odszkodowawcze z tytułu nienależytego wykonania przez pracodawcę zobowiązania, pozostające w związku ze stosunkiem pracy nie podlega przedawnieniu zgodnie z art. 291 § 1 k.p., ewentualnie błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 118 k.c. - poprzez przyjęcie, że roszczenie powoda jako pozostające w związku ze świadczeniem okresowym nie podlega 3-letniemu przedawnieniu, zgodnie z art. 118 k.c., tak jak świadczenie okresowe.

Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy przez niewłaściwe zastosowanie art. 382 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. - poprzez brak oceny dowodu w sprawie, jakim jest wyrok sądu wydany w sprawie, w której skarżący nie uczestniczył.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ma uzasadnione podstawy odnoszące się do naruszenia prawa materialnego.

Zarzut naruszenia przepisów postępowania nie może być uznany za skuteczny już z tego powodu, że wpływ zarzucanego uchybienia na wynik sprawy nie został w skardze przedstawiony (art. 398³ 1 pkt 2 k.p.c.). W wypadku zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (w którym uregulowane zostały wymagania dotyczące

uzasadnienia wyroku) z reguły nie występuje wpływ na wynik sprawy, gdyż uzasadnienie – jak wiadomo – sporządzane jest po rozstrzygnięciu. Stąd ewentualne wady uzasadnienia nie mają wpływu na wynik sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. wyjątkowo może stanowić uzasadnioną podstawę skargi wówczas, gdy uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji sporządzone zostało w taki sposób, że niemożliwe jest przeprowadzenie kontroli kasacyjnej. Z nowszych orzeczeń można wymienić wyroki: z 24 listopada 2010 r. (I PK 107/10, LEX 737366), z 9 września 2010 r. (I CSK 679/09, LEX 622199) i z 24 sierpnia 2010 r. (I UK 76/10, LEX 653655). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie ma takich wad. Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. został w skardze powiązany z zarzutem naruszenia art. 382 k.p.c. odnoszącym się do podstaw orzekania przez sąd drugiej instancji. Skarżący podniósł, że Sąd Okręgowy nie rozważył w uzasadnieniu swego wyroku znaczenia wyroku (i decyzji ZUS) odnoszących się do podstawy wymiaru emerytury powoda dla rozstrzygnięcia o żądaniu pozwu w tej sprawie. Ta kwestia nie może być podnoszona w związku z podstawą faktyczną wyroku sądu drugiej instancji. Znaczenie podwyższenia emerytury powoda i przyczyny wcześniejszego ustalenia jej w niższej kwocie są istotne w tej sprawie, jednakże polemika z poglądem Sądu przyjętym za podstawę rozstrzygnięcia nie może być skutecznie prowadzona przy odwołaniu się do przepisów art. 382 i 328 § 2 k.p.c.

Rozważanie podniesionych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego należy rozpocząć od zarzutu naruszenia art. 291 § 1 k.p. Zarzut ten jest słuszny. Sąd Okręgowy uznał, że przepis ten nie może mieć zastosowania w tej sprawie, gdyż roszczenie powoda oparte zostało na przepisach prawa cywilnego a sprawa niniejsza nie jest sprawą ze stosunku pracy lecz sprawą związaną ze stosunkiem pracy. Sąd Najwyższy nie podziela tego poglądu, natomiast podziela pogląd odmienny wyrażony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 r. (I PZP 5/10, LEX nr 685249, Biul. SN 2011 nr 1, poz. 21). Zgodnie z nią, roszczenie o odszkodowanie z tytułu otrzymywania niższej emerytury wskutek wydania przez pracodawcę niewłaściwego świadectwa pracy oraz niewydania zaświadczenia o pracy górniczej przedawnia się na podstawie art. 291 § 1 k.p. Uchwała została wydana w sprawie o stanie faktycznym analogicznym

do występującego w niniejszej sprawie. Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że podstawa dochodzonego roszczenia, którą jest art. 471 k.c. nie przesądza o tym, że do oceny jego przedawnienia winny być stosowane przepisy prawa cywilnego. W ocenie Sądu Najwyższego przepisy prawa pracy określają terminy przedawnienia roszczeń powstałych między pracownikiem a pracodawcą na tle łączącego ich stosunku pracy wobec czego nie ma uzasadnienia sięganie w tej kwestii do prawa cywilnego na podstawie art. 300 k.p. Dochodzone w tej sprawie roszczenie wywodzone jest z twierdzenia o nienależytym wykonaniu przez pracodawcę jego obowiązków w zakresie wydawania pracownikowi dokumentów potrzebnych do nabycia świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Obowiązki te są uregulowane w Kodeksie pracy (art. 97 § 2) i w art. 125 ust. 1 pkt 1 i 1 oraz art. 125a ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U.z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). W przepisach tych nie zostały określone sankcje za niewykonanie tych obowiązków, stąd potrzeba sięgnięcia do regulacji prawa cywilnego odnoszącej się do odpowiedzialności z tytułu nienależytego wykonania zobowiązań. Nie ma natomiast uzasadnienia sięganie do przepisów prawa cywilnego dotyczących przedawnienia roszczeń, skoro źródłem dochodzonego od pracodawcy roszczenia pracownika jest stosunek pracy. Kwestia przedawnienia takich roszczeń jest uregulowana w prawie pracy – w art. 291 k.p. Z tych względów zarzut naruszenia art. 291 § 1 k.p. okazał się słuszny.

Uzasadniony jest też zarzut naruszenia art. 471 k.c. W przepisie tym uregulowana została odpowiedzialność odszkodowawcza z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Jest to odpowiedzialność oparta na zasadzie winy. Do przypisania pracodawcy odpowiedzialności za szkodę, jaką poniósł pracownik otrzymujący przez kilka lat emeryturę w zaniżonej wysokości nie jest wystarczające ustalenie wydania nienależycie sformułowanych dokumentów potrzebnych do nabycia świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Sąd Okręgowy zaniechał poczynienia ustaleń co do winy pracodawcy. Ustalenia te nie mogą ograniczać się do stwierdzenia, że świadectwo pracy i zaświadczenie okazały się („obiektywnie”) nieprawidłowe. Sąd drugiej instancji nie ustosunkował się do twierdzeń pracodawcy co do tego, że dołożył należytej staranności wykonując

obowiązki w zakresie sporządzenia dokumentów potrzebnych do nabycia świadczenia z ubezpieczenia społecznego.

Natomiast nie ma wpływu na odpowiedzialność pracodawcy zakres ewentualnej odpowiedzialności organu rentowego względem ubezpieczonego.

Zasadność tych zarzutów skargi powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. Pozostałe kwestie podniesione w zarzutach skargi kasacyjnej mogłyby być rozważone dopiero po uzupełnieniu ustaleń koniecznych dla zastosowania prawa materialnego w celu oceny roszczeń powoda.